

КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВИТИ
«ВІННИЦЬКИЙ ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ КОЛЕДЖ»

ФАКУЛЬТЕТ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВИТИ ТА МУЗИЧНОГО
МИСТЕЦТВА

Кафедра теорії та методики музичного виховання

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Заступник директора з навчально-
виховної роботи
В. В. Свердлович
«08» березня 2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА
ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ
ПЕРЕДДИПЛОМНА ПЕДАГОГІЧНА
ПРАКТИКА В ЗАКЛАДІ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ
ОСВИТИ

підготовки бакалавра
галузь знань 01 Освіта/Педагогіка
спеціальність 014 Середня освіта
спеціалізації Музичне мистецтво

2022-2023 навчальний рік

Робоча програма ПЕРЕДДИПЛОМНА ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА В
ЗАКЛАДІ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ для студентів освітнього
ступеню «бакалавр», галузь знань 01 Освіта, спеціальність 014 «Середня
освіта (музичне мистецтво)»

Мова навчання – українська

Розробники: кандидат педагогічних наук, старший викладач **Засипкіна
Н.А.**

кандидат педагогічних наук, старший викладач **Агейкіна-Старченко
Т.В.**

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри теорії та методики
музичного виховання

Протокол від «29» серпня 2022 року № 1

Завідувач кафедри

С. Іскра С. І. Іскра

1.Опис переддипломної педагогічної практики в закладі загальної середньої освіти

Найменування показників	Галузь знань, освітній-ступінь, спеціальність	Характеристика педагогічної практики
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань <i>01 освіта</i>	<i>Нормативна</i>
Модулів – 2	освітній-ступінь <i>«бакалавр»</i>	Рік підготовки <i>2-й</i>
Змістових модулів – 3		
Індивідуальне науково-дослідне завдання «Практична реалізація навичок самостійної науково-дослідної роботи»		
Загальна кількість годин – <i>120</i>		
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 8 самостійної роботи студента – 8	Спеціальність: <i>014 середня освіта (музичне мистецтво)</i>	Аудиторні заняття <i>4 год.</i>
		Практичні <i>56 год.</i>
		Самостійна робота <i>60 год.</i>
		Вид контролю: <i>підсумкова звітна конференція</i>

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи для денної форми навчання становить 50 /50 (%).

2. Мета та завдання переддипломної педагогічної практики в закладі загальної середньої освіти

Метою професійної педагогічної практики є формування професійної компетентності майбутнього вчителя музики шляхом закріплення та вдосконалення професійних вмінь та навичок планування й організації музично-педагогічного процесу у ході безпосередньої участі в діяльності загальноосвітнього закладу, а також формування їхньої готовності до самостійної трудової діяльності, до виконання функцій вчителя музики через адаптацію до реальних умов школи, до педагогічної творчості, удосконалення професійної підготовки майбутніх спеціалістів у відповідності з вимогами сучасності, а також збору матеріалів для дипломного проектування або для виконання дипломної роботи..

Завдання професійної педагогічної практики:

1. Викладання музики як навчального предмету у відповідності з базовою програмою для загальноосвітніх навчальних закладів (рівень стандарту), а також програмою для профільних навчальних закладів.
2. Спостереження та аналіз досвіду роботи вчителів загальноосвітніх закладів і викладачів музичного мистецтва зокрема.
3. Поглиблення, збагачення і закріплення психолого-педагогічних, методичних і спеціальних знань, їх застосування у вирішення конкретних педагогічних завдань.
4. Удосконалення вмінь складати тематичне і поурочне планування.
5. Формування та поглиблення вмінь розробляти контрольні-діагностичні матеріали для учнів.
6. Удосконалення професійно-педагогічних особистісних якостей (вміння проявляти витримку, педагогічний такт, гуманне ставлення до дітей, культура спілкування тощо).
7. Поглиблення стійкого інтересу до обраної професії і потреби в педагогічній самоосвіті.

8. Вироблення науково-дослідницького підходу до педагогічної діяльності.

9. Формування і розвиток виконавських умінь і навичок.

10. Ознайомлення з сучасним станом і проблемами навчально-виховної роботи в школах різноманітного типу, з передовим педагогічним досвідом вчителів музики та класних керівників.

У процесі проходження професійної педагогічної практики студент формує загальні та фахові *компетентності*.

Загальні компетентності:

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання у процесі навчання основ музичного мистецтва, художньої культури, теорії і практики художньо-творчого розвитку вихованців, що передбачає застосування теорій та методів освітніх наук і характеризується системністю і комплексністю організації освітнього процесу в закладах дошкільної та загальної середньої освіти.

ЗК 1. Знання предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 2. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК 3. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК 4. Здатність до аналізу та оцінки сучасних соціальних, освітньо-культурних процесів та явищ.

ЗК 5. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 6. Здатність застосовувати набуті знання в практичних ситуаціях.

ЗК 7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 8. Здатність спілкуватися, вести дискусію державною мовою як усно, так і письмово, використовувати відповідну термінологію та способи вираження думки в усній та письмовій формах.

ЗК 10. Здатність до адаптації та дії в нових ситуаціях.

Фахові компетентності:

ФК 1. Здатність користуватися символікою і сучасною термінологією

музичної мови.

ФК 2. Здатність розкривати системно-структурні зв'язки філософських, музикознавчих, музично-педагогічних, культурологічних, методичних понять.

ФК 3. Здатність до перенесення системи фахових знань у площину музичного заняття, навчального предмету Музичне мистецтво (Мистецтво), структурування навчального матеріалу, проектування та організації власної діяльності.

ФК 4. Здатність демонструвати виконавські (інструментальні, вокально-хорові, диригентські), інтерпретаційні, артистичні та організаційні уміння як учителя-керівника музичних колективів дитячої дошкільної, шкільної та позашкільної художньої творчості.

ФК 5. Здатність застосовувати елементи теоретичного та експериментального дослідження для підвищення ефективності мистецько-педагогічної діяльності.

ФК 6. Здатність відчувати і демонструвати емоційну чутливість, рефлексію, ціннісне ставлення до музичних творів, здійснювати активне сприймання, запам'ятовування, збереження, відтворення і художньо-педагогічне тлумачення змісту творів мистецтва.

ФК 7. Здатність здійснювати добір методів і засобів діагностування, корекції особистісного і музичного (художнього) розвитку дітей дошкільного віку та учнів, педагогічного супроводу процесів соціалізації та професійного самовизначення художньо обдарованих учнів.

ФК 8. Здатність формувати мистецько-творчі компетентності у дітей дошкільного віку та предметні (спеціальні) компетентності в учнів.

ФК 9. Уміння свідомо обирати шляхи вирішення непередбачуваних проблем у професійній діяльності.

ФК 10. Відповідальність за забезпечення охорони життя і здоров'я учнів та дітей дошкільного віку в освітньому процесі та позаурочній діяльності.

ФК 11. Здатність застосовувати методи і прийоми роботи з дитячим хоровим колективом (роботи над інтонацією, співочим диханням,

звукоутворенням, дикцією, строем та ансамблем), здійснювати слуховий контроль у процесі розучування та хорового звучання, володіти вокальними вправами та дитячим хоровим репертуаром.

Програмні результати навчання.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми у результаті проходження педагогічної практики студент має продемонструвати наступні **знання:** ПРЗ 1. Знати основи теорії музики, жанри, види та напрями музичного мистецтва, музичну термінологію.

ПРЗ 2. Знати особливості розвитку європейської та вітчизняної музичної культури, педагогічні концепції музично-естетичного виховання дітей дошкільного віку та школярів.

ПРЗ 3. Знати сучасні теоретичні основи музичної педагогіки, педагогіки мистецтва, теорії художньої культури.

ПРЗ 4. Знати та розуміти специфіку використання методів, способів, форм музично-педагогічної та музично-інформаційної діяльності вчителя.

ПРЗ 5. Дотримуватися системи духовних, професійно-педагогічних, етико-естетичних, мистецьких цінностей в освітній та організаційній діяльності вчителя музичного мистецтва та музичного керівника.

ПРЗ 6. Володіти комплексом знань музично-педагогічної діяльності вчителя музичного мистецтва (музичного керівника), методами активізації мистецько-творчого розвитку учнів та дітей дошкільного віку, сприяти вихованню художньо обдарованої особистості.

ПРЗ 8. Знати психолого-педагогічні аспекти навчання, виховання, розвитку дітей дошкільного віку та учнів, демонструвати критичне ставлення до світоглядних теорій у процесі розв'язання соціальних і мистецько-професійних завдань.

ПРЗ 9. Реалізовувати державний стандарт і навчальні програми в закладах дошкільної та загальної середньої освіти, позашкільних формах роботи.

Уміння: ПРУ 1. Володіти сукупністю комунікативних, організаторських, гностичних, проєктувальних умінь, виявляти моральну та естетичну

спрямованість з метою утвердження ідеалів Добра і Краси в фаховій діяльності вчителя та музичного керівника.

ПРУ 3. Виявляти здатність до самоактуалізації, саморозвитку та самокорекції у процесі музично-педагогічної діяльності.

ПРУ 4. Демонструвати вміння вирішувати музично-педагогічні проблеми, оригінальність і гнучкість творчого мислення у процесі конструювання, інтерпретації та реалізації музично-педагогічних ситуацій.

ПРУ 5. Володіти елементами логічного й образного мислення, мати здатність до аналізу і синтезу, виділення головного в освітній та організаційній діяльності вчителя та музичного керівника.

ПРУ 7. Мати навички знаходження, обробки та аналізу інформації з різних джерел (передусім – за допомогою цифрових технологій).

ПРУ 8. Забезпечувати охорону життя і здоров'я дітей дошкільного віку та учнів у освітньому процесі та позаурочній діяльності.

ПРУ 9. Застосовувати сучасні педагогічні та інформаційні технології для забезпечення якості освітнього процесу в закладах дошкільної та загальної середньої освіти та закладах позашкільної освіти.

ПРК 1. Демонструвати толерантне ставлення до загальнолюдських, національних, особистісних, мистецьких цінностей.

ПРК 2. Здійснювати взаємодію та комунікацію з колегами, соціальними партнерами, учнями, вихованцями та їхніми батьками з дотриманням етичних норм.

ПРК 3. Налагоджувати духовну спільність, співпереживання і співпрацю учнів і вихованців, ефективно працювати в мистецько-творчому учнівському і педагогічному колективах освітнього закладу, інших мистецьких об'єднаннях.

3. Програма переддипломної педагогічної практики в закладі загальної середньої освіти

Змістовий модуль 1. Організаційна діяльність майбутнього вчителя музичного мистецтва.

Тема 1. Настановча конференція.

Мета, завдання переддипломної практики. Умови допуску до практики. Загальні положення практики. База проходження професійно-педагогічної практики. Порядок проходження практики. Зміст професійно-педагогічної практики, що складається з навчально-методичної, виховної, науково-дослідної і соціально-гуманітарної роботи. Програма професійної педагогічної практики і основні її модулі. Оформлення звітності практики. Обов'язки студента-практиканта та керівника-методиста.

Тема 2. Ознайомлення з навчально-виховним закладом (адміністрацією, вчителями музичного мистецтва).

Знайомство з закладом загальної середньої освіти. Вивчення розкладу уроків музичного мистецтва, плану роботи вчителя. Вивчення правил закладу загальної середньої освіти. Ознайомлення з навчально-методичною документацією учителів музичного мистецтва. Оформлення відповідних записів у педагогічному щоденнику з практики. Вивчення технічного облаштування закладу загальної середньої освіти.

Тема 3. Ознайомлення студентів з практичною діяльністю вчителя музичного мистецтва.

Ознайомлення студентів з функціями та обов'язками вчителя музичного мистецтва. Спостереження за показовими уроками музичного мистецтва в початкових, середніх та старших класах. Ознайомлення студентів з використанням музики в повсякденному житті закладу. Ознайомлення з планами-конспектами уроків музичного мистецтва в початковій та основній

школі. Ознайомлення з оформленням планування педагогічної роботи вчителя музичного мистецтва.

Тема 4. Підготовка студента-практиканта до роботи вчителя музичного мистецтва в закладі загальної середньої освіти.

Складання індивідуального плану роботи на період практики. Розробка планів-конспектів уроків музичного мистецтва. Ведення педагогічного щоденника. Аналіз планів навчальної та виховної роботи закладу загальної середньої освіти з календарним планом уроків музичного мистецтва для початкових, середніх і старших класів з перспективним плануванням організації закладу загальної середньої освіти.

Змістовий модуль 2. Фахова діяльність.

Тема 5. Спостереження та аналіз занять проведених студентами-практикантами.

Спостереження та аналіз уроків музичного мистецтва студентів-практикантів. Участь студентів-практикантів у підготовці та проведенні уроків музичного мистецтва. Допомога студентів-практикантів вчителям музичного мистецтва у використанні музичного матеріалу на уроках музичного мистецтва. Участь в організації музичної діяльності дітей поза уроками: співи, гра на дитячих музичних інструментах, музично-дидактичні ігри. Застосування набутих навчально-методичних знань. Формування практичних навичок роботи з веденням документації педагогічної роботи учителя музичного мистецтва. Оформлення відповідних записів у педагогічному щоденнику.

Тема 6. Розробка і проведення уроків музичного мистецтва та участь у проведенні позакласних виховних заходів закладу загальної середньої освіти.

Допомога учителям музичного мистецтва у підготовці та проведенні позакласних виховних заходів відповідно до перспективного планування закладу.

Розробка і самостійне проведення уроків музичного мистецтва та позакласних виховних заходів в початкових, середніх та старших класах закладу загальної середньої освіти.

Змістовий модуль 3. Звітно-підсумкова діяльність студента-практиканта.

Тема 7. Підготовка та проведення залікових уроків музичного мистецтва та позакласного заходу.

Запис у щоденнику практики запланованих заходів, які містять: схему запису уроку музичного мистецтва: титульна сторінка; план уроку; структура уроку.

Тема 8. Оформлення документації до захисту педагогічної практики.

Написання звітної документації, а саме:

- звіту про проходження педагогічної практики;
- плану-конспекту залікового уроку (2);
- плану-конспекту залікового позакласного музичного заняття (1);
- ІНДЗ (узагальнення результатів проведених експериментальних завдань або педагогічного досвіду (матеріали анкетування чи тестування учнів);
- підбір відео матеріалів до уроків музики або навчально-методичної літератури з інтернет-ресурсів; фрагменти відкритих уроків музики.

Тема 9. Звіт про професійну педагогічну практику в умовах школи.

Підсумкові вимоги щодо звітної документації:

1. Спостереження 10 уроків музичного мистецтва.
2. Проведення 10 уроків музичного мистецтва (і двох залікових).

3. Підготовка та проведення 1 позакласного музично-виховного заходу (лекції-концерту, фольклорного свята, тематичного вечора, музично-театральної композиції, конкурсу – на вибір).

4. Виконання ІНДЗ (узагальнення результатів проведених експериментальних завдань або педагогічного досвіду (матеріали анкетування чи тестування учнів).

5. Підбір та виготовлення дидактичного матеріалу.

6. Надання звітної документації.

Захист результатів педагогічної практики (при наданні відгуку вчителя музичного мистецтва про проходження педагогічної практики та характеристики на студента-практиканта за підписом керівника школи).

Організація і зміст практики по тижням

1–й тиждень: Знайомство зі школою; вивчення розкладу уроків і часу навчання; знайомство з адміністрацією школи і вчителем музичного мистецтва; тематичними планами і програмами з предмету «Музичне мистецтво»; закріплення студентів за класами для проведення уроків музичного мистецтва та позакласної музично-виховної роботи; відвідування уроків у визначених класах; складання індивідуального плану роботи студентів-практикантів; спостереження уроків музичного мистецтва, проведених учителем; вивчення технічного облаштування кабінету музики.

2–3-й тиждень: Спостереження уроків музичного мистецтва, проведених вчителем та іншими студентами-практикантами; підготовка (розробка планів-конспектів уроків музичного мистецтва) та проведення уроків музичного мистецтва з використанням мистецтвознавчої, методичної літератури; підготовка відповідних матеріалів, наочних матеріалів до уроків (в тому числі і слайд-шоу).

Робота з літературними джерелами, пошукова робота. Робота з навчально-методичною літературою. Підбір наочності для уроків музики та позакласних заходів і музичних занять. Робота з нотною літературою. Розробка

тестових та творчо-діагностувальних завдань, матеріалів анкетування учнів для виконання дипломної роботи.

4-й тиждень: Розробка сценаріїв виховних заходів; проведення підготовчої роботи для організації виховних заходів; оформлення сценарію позакласних виховних заходів; безпосереднє проведення виховних заходів студентами-практикантами; заповнення щоденника педагогічної практики, звітної документації.

4. Структура переддипломної педагогічної практики в закладі загальної середньої освіти

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	усього	денна форма		
		у тому числі		
		ауд. з	п. з.	с. р.
1	2	3	4	5
МОДУЛЬ 1				
Змістовий модуль 1. Організаційна діяльність майбутнього вчителя музичного мистецтва.				
Тема 1. Настановча конференція.	2	2		
Тема 2. Ознайомлення з навчально-виховним закладом (адміністрацією, вчителями музичного мистецтва).	4		2	2
Тема 3. Ознайомлення студентів з практичною діяльністю вчителя музичного мистецтва.	8		4	4
Тема 4. Підготовка студента-практиканта до роботи вчителя музичного мистецтва в закладі загальної середньої освіти.	10			10
Разом за змістовим модулем 1	24	2	6	16
Змістовий модуль 2. Фахова діяльність.				
Тема 5. Спостереження та аналіз уроків та позакласних виховних заходів, проведених вчителями музичного мистецтва.	14		14	
Тема 6. Розробка і проведення уроків музичного мистецтва та участь у проведенні позакласних музично-виховних заходів закладу загальної середньої освіти.	54		28	26
Разом за змістовим модулем 2	68		42	26
Змістовий модуль 3. Звітно-підсумкова діяльність студента-практиканта.				
Тема 7. Підготовка та проведення залікових уроків музичного мистецтва та позакласного музично-виховного заходу.	14		4	10
Тема 8. Оформлення документації до захисту педагогічної практики.	4			4
Тема 9. Звіт про переддипломну педагогічну практику в умовах ЗЗСО.	2	2		
Разом за змістовим модулем 3	20	2	4	14
МОДУЛЬ 2				
ІНДЗ «Практична реалізація навичок самостійної науково-дослідної роботи».	8		4	4
Усього годин	120	4	56	60

5. Теми семінарських занять

Проведення семінарських занять навчальною програмою «Переддипломна педагогічна практика в закладі загальної середньої освіти» не передбачено.

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Ознайомлення з навчально-виховним закладом (адміністрацією, вчителями музичного мистецтва).	2
2	Ознайомлення студентів з практичною діяльністю вчителя музичного мистецтва.	4
3	Спостереження та аналіз уроків і позакласних виховних заходів, проведених вчителями музичного мистецтва	14
4	Розробка і проведення уроків музичного мистецтва та участь у проведенні позакласних музично-виховних заходів закладу загальної середньої освіти.	28
5	Підготовка та проведення залікових уроків музичного мистецтва та позакласного музично-виховного заходу.	4
7	ІНДЗ	4
	Разом	56

7. Теми лабораторних занять

Проведення лабораторних занять навчальною програмою «Переддипломна педагогічна практика в закладі загальної середньої освіти» не передбачено.

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Ознайомлення з навчально-виховним закладом (адміністрацією, вчителями музичного мистецтва).	2
2	Ознайомлення студентів з практичною діяльністю вчителів музичного мистецтва.	4
3	Підготовка студента-практиканта до роботи вчителя музичного мистецтва в закладі загальної середньої освіти.	10
4	Розробка і проведення уроків музичного мистецтва та участь у проведенні позакласних музично-виховних заходів закладу загальної середньої освіти.	26
5	Підготовка та проведення залікових уроків музичного мистецтва та позакласного музично-виховного заходу.	10
6	Оформлення документації до захисту педагогічної практики.	4
7	ІНДЗ	4
	Разом	60

9. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання визначаються керівником практики відповідно до програми практики. Це індивідуальні завдання навчального, науково-дослідного, творчого характеру, яке має міждисциплінарний характер та виконується з метою удосконалення, поглиблення і узагальнення професійних компетентностей, одержаних здобувачем упродовж навчання. ІНДЗ виконують на основі поглибленого вивчення наукових літературних джерел, узагальнення інноваційного досвіду українських й іноземних учених та фахівців з обраної проблематики, а також результатів власних експериментальних досліджень визначеного об'єкта з метою вирішення встановлених прикладних завдань у сфері майбутньої професійної діяльності. Метою ІНДЗ – є виявлення вміння здобувачем самостійно виконувати наукове дослідження з обраної проблеми, демонструвати набуті під час навчання професійні компетентності в науково-дослідній діяльності.

Індивідуальне завдання при проходженні переддипломної практики повинно стосуватися напряму наукових інтересів студента, зокрема, об'єкту та предмету дослідження, проведення теоретичних досліджень за темою роботи, може включати запропонування власного вирішення певної проблеми, що стосується нових поглядів на дану проблему.

ІНДЗ – це творча робота, яка має бути актуальною, містити елементи наукової новизни, виконана відповідно до сучасних досягнень науки, вдало поєднувати елементи теоретичних досліджень та практичної складової, відповідати науковим дослідженням закладу вищої освіти та відображати:

- системний теоретичний аналіз предмета дослідження;
- результати особисто проведених комплексних досліджень і аналіз прикладних проблем відповідно до теми дослідження;
- оригінальні особисті результати;
- обґрунтовані реальні пропозиції щодо удосконалення різних аспектів професійної діяльності відповідно до предмета дослідження.

Результати ІНДЗ мають бути:

- належно оформленими (у вигляді наукової роботи в рамках курсового дослідження);
- апробованими (наукова публікація, участь у наукових конференціях, семінарах, творчих проєктах тощо).

ІНДЗ має виконуватися із застосуванням загальних засад та правил наукової етики та академічної доброчесності. При виконанні роботи здобувач зобов'язаний:

- з повагою ставитися до авторських прав інших осіб, дослідження яких він використовує при виконанні роботи;
- коректно застосовувати інформацію з інших джерел шляхом здійснення належного цитування;
- не допускати проявів академічної недоброчесності, серед яких академічний плагіат, фабрикація, фальсифікація тощо.

10. Підведення підсумків практики

Після закінчення терміну практики студент протягом 1 тижня звітує про виконання її програми; форма звітності – письмовий звіт. Звіт має містити відомості про виконання практикантом всіх розділів програми практики, а також – висновки і пропозиції щодо її проведення.

Письмовий звіт з іншими звітними документами (перелік додається) практикант подає керівнику практики.

Звіт з практики захищається у комісії, призначеній завідувачем кафедри. Оцінка за практику виставляється з урахуванням рейтингових балів за видами діяльності практиканта.

Крім захисту звіту здійснюється ще й колективна форма підведення підсумків практики – підсумкова конференція. На конференції у формі виступів студентами аналізуються позитивні і негативні аспекти практики, досягнення майбутніх фахівців та труднощі, з якими стикались вони під час виконання програми практики.

Остання конференція педагогічної практики передбачає два етапи. Перший – подання всієї звітної документації. Другий – виступи студентів-практикантів на підсумковій конференції.

Звітна документація практикантів

- звіт про проходження переддипломної педагогічної практики у школі;
- конспекти двох відкритих залікових уроків музики для учнів молодшої та основної школи;
- конспект чи сценарій музично-виховного заходу;
- щоденник педагогічної практики, де студенти записують дані про школу, складають індивідуальний план роботи, аналізують відкриті заходи, що спостерігаються ними; пишуть конспекти самостійного проведення різних видів музично-виховної роботи;

- ІНДЗ
- характеристика студента від базових навчальних закладів за підписом вчителя музики та керівника закладу освіти.

Умови проведення практики

1. Переддипломна педагогічна практика проводиться на базі закладів загальної середньої освіти, які заключили договір з педагогічним коледжем.

2. При виборі баз практики необхідно керуватися наступними критеріями:

- укомплектованість загальноосвітнього закладу педагогічними кадрами, які мають високий професійний рівень;
- наявність сприятливого психологічного клімату в педагогічному колективі;
- наявність технічної інфраструктури (комп'ютери, мультимедійні проектори, екрани, засоби телекомунікації) для застосування сучасних інформаційних і комунікативних технологій;
- наявність кабінету музики, обладнаного у відповідності з державними освітніми вимогами.

Керівництво переддипломною педагогічною практикою

Керівництво переддипломною педагогічною практикою забезпечують викладачі гуманітарно-педагогічного коледжу – керівники практики та вчителі музичного мистецтва закладу загальної середньої освіти.

Викладач-керівник практики:

- надає методичну допомогу студентам у плануванні та проведенні ними різних видів музично-виховної роботи;
- спостерігає та оцінює роботу практикантів;
- перевіряє ведення студентами щоденників;
- збирає та оцінює підготовку студентами звітної документації;

- здійснює поточний контроль успішності практикантів;
- приймає участь у проведенні настановчої та підсумкової конференції з педагогічної практики.

Музичний керівник (вчитель музики):

- надає практикантам організаційну та методичну допомогу щодо підготовки різних видів музично-виховної роботи в ЗОШ;
- спостерігає проведення студентами різних видів та форм музично-виховної роботи в школі, в тому числі і відкритих;
- аналізує та оцінює роботу студентів-практикантів.

Права та обов'язки студента-практиканта

- практикант здійснює свою діяльність згідно з вимогами Статуту навчального закладу, правилами внутрішнього розпорядку, виконує всі розпорядження адміністрації закладу, керівників практики.
- студент-практикант виконує всі види навчальних робіт, передбачених програмою практики, веде документацію з практики.
- після закінчення практики студент складає звіт з практики з переліком виконаних заходів і робіт, одержує відгук-оцінку від керівника практики.
- практикант має право одержувати консультації керівника з усіх питань проведення практики.
- практикант має право користуватися навчально-методичною літературою у бібліотеці закладу;
- студенту, який не виконав програму практики з поважних причин, її проходження переноситься на інший період за визначенням кафедри без відриву від занять у педагогічному коледжі.

11. Методи контролю

Поточний контроль:

- оформлення документації;
- проведення музичних, фізкультурних занять, ранкових гімнастик;
- проведення свят та розваг.

Форма семестрового контролю: підсумкова звітна конференція.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного контролю виконання студентами музично-виховної роботи в закладі загальної середньої освіти та критерії оцінювання

№ п/п	Вид діяльності	Макс. кількість рейтингових балів
1	Аналіз спостережень уроків музики.	10 балів
2	Практична робота: - 10 уроків музики (по 5 балів за 1 урок)	50 балів
3	Залікові заходи: - 2 уроки музики (по 5 балів за 1 заняття)	10 балів
4	Позакласний музично-виховний захід	10 балів
5	ІНДЗ	10 балів
6	Документація	5 балів
7	Участь у конференціях: - настановча - підсумкова	2 бали 3 бали
Підсумковий рейтинговий бал		<u>100 балів</u>

Критерії оцінювання переддипломної педагогічної практики в закладі загальної середньої освіти за національною шкалою

Оцінка «відмінно» виставляється за:

- глибоке, усвідомлене розуміння завдань музично-педагогічної практики у школі;
- відмінну підготовку до педагогічної практики: глибоке знання методики проведення різних форм і видів музично-виховної роботи з дітьми шкільного віку, професійне володіння музичним інструментом, відмінні навички акомпанування;
- самостійно і методично вірно сплановану музично-виховну роботу: уроки музики, музично-виховні заходи;
- уміння самостійно підбирати музичний матеріал для уроків музики, музично-виховних заходів; творчо підбирати та реалізовувати різні методи і прийоми музичного виховання школярів; вільно володіти музичним матеріалом, раціонально використовувати відведений час на різні види музичної діяльності дітей на уроці; доцільно використовувати наочний матеріал у різних формах організації музичної діяльності й самостійно його виготовляти;
- уміння встановлювати гарний контакт з дітьми та вихователями, вчителями, музичним керівником; здійснювати індивідуальний підхід до дітей;
- методично вірно аналізувати роботу, що спостерігається студентом;
- уміння володіти літературною українською мовою.

Оцінка «добре» виставляється за:

- достатню підготовку до музично-педагогічної практики: знання методики музичного виховання у школі, добре володіння музичним інструментом, достатні навички акомпанування;
- здатність доцільно спланувати музично-виховну роботу з дітьми;
- уміння підбирати музичний матеріал до проведення різних видів і форм організації музичної діяльності школярів;

- уміння використовувати у роботі різні методи і прийоми музичного виховання дітей, наочний матеріал;
- добре володіння музичним матеріалом з допущенням неточностей у постановці запитань, вказівок; допущення незначних мовних помилок;
- підтримання ділового контакту з дітьми, вихователями, вчителями та музичним керівником;
- аналіз роботи, що спостерігається студентом.

Оцінка «задовільно» виставляється за:

- задовільну підготовку до музично-педагогічної практики і знання методики музичного виховання у школі, допущення суттєвих помилок у методиці проведення окремих видів і форм організації музичної діяльності дітей, але студент спроможний усунути їх із допомогою керівника практики; задовільне володіння музичним інструментом, навичками акомпанементу, яке допускає невиразне виконання музичного супроводу, темпових неточностей;
- здатність спланувати музично-виховну роботу з допущенням незначних помилок методичного характеру; неповний та нечіткий аналіз роботи, що спостерігається студентом;
- неповну реалізацію методів та прийомів музичного виховання дітей при проведенні уроків музики, організації іншої музично-виховної роботи;
- недостатнє використання наочності; допущення неточних завдань, запитань, вказівок;
- проведення музично-виховної роботи українською мовою при наявності мовних помилок.

Оцінка «незадовільно» виставляється за:

- нерозуміння завдань педагогічної практики у школі;

- недостатнє знання методики музичного виховання школярів, погану підготовку музичного матеріалу для організації музично-виховної роботи;
- допущення при проведенні роботи грубих методичних та мовних помилок, поганой гри на музичному інструменті;
- неспроможність у здійсненні фахової діяльності після закінчення ВНЗ без повторного навчання за програмою відповідного практичного курсу.

Поточний контроль успішності студентів протягом переддипломної практики в закладі загальної середньої освіти

Оцінка за ECTS	Значення оцінки	Оцінка за шкалою ECTS (в балах)	Оцінка за національною шкалою
1	2	3	4
A	<u>Відмінно</u> – відмінний рівень знань, умінь, навичок з можливими незначними недоліками.	90 – 100 балів	відмінно
B	<u>Дуже добре</u> – достатньо високий рівень знань, умінь, навичок з можливими несуттєвими помилками.	82 – 89 балів	добре
C	<u>Добре</u> – в цілому добрий рівень знань, умінь, навичок з незначною кількістю помилок	75 – 81 бал	
D	<u>Задовільно</u> – посередній рівень знань, умінь, навичок із значною кількістю недоліків, але достатній для подальшого навчання або професійної діяльності.	64 – 74 бали	задовільно
E	<u>Достатньо</u> – мінімально можливий допустимий рівень знань, умінь, навичок	60 – 63 балів	задовільно

FX	<u>Незадовільно з можливістю повторного складання</u> – незадовільний рівень знань, умінь з можливістю повторного проходження терміну педагогічної практики.	35 – 59 балів	незадовільно
F	<u>Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу</u> – достатньо низький рівень знань, умінь, що вимагає повторного проходження курсу, в тому числі і терміну педагогічної практики.	1 – 34 бали	

13. Методичне забезпечення

Схеми планування здобувачами освіти різних видів музично-виховної роботи у середній школі

1. Схеми аналізу:
  - уроку музики;
  - позакласного музично-виховного заходу.
2. Зразки оформлення звітної документації студентів:
  - звіту про проходження переддипломної педагогічної практики;
  - відкритих заходів (музичного заняття – уроку музики, музично-виховного заходу).
3. Зразок оформлення характеристики студента.

Схема запису практикантом (у щоденнику) уроків музики:

1-а сторінка (титульна):

Конспект уроку музики

в _____ класі, проведеного студентом _____

Дата проведення:

Оцінка за проведення:

Підпис викладача (чи вчителя музики)

2-а сторінка:

Тема чверті _____

Тема уроку _____

Мета уроку: (навчальна, розвивальна, виховна).

Далі записується обладнання та хід уроку

Примірний план уроку

1. Організаційний момент – 1-2 хв.
2. Слухання (сприймання) музики – 15 хв.
3. Розспівування – 4-5 хв.
4. Виконання пісні – 20 хв.
5. Підсумок та аналіз уроку – 4-5 хв.

Структура уроку:

1. Вступна частина – організаційний момент:

- музичне привітання,
- облік відсутніх на уроці.

2. Основна частина:

- повідомлення теми уроку,
- ознайомлення з елементами музичної грамоти чи музичною літературою,
- слухання та аналіз музичних творів,
- вправи для розспівування,
- спів пісень (робота над розвитком вокально-хорових навичок).

3. Заклучна частина:

- підведення підсумку уроку,
- аналіз та оцінювання роботи учнів на уроці,
- домашнє завдання.

У молодших класах школи між різними структурними елементами уроку можуть проводитись музично-дидактичні ігри, ритмічні вправи чи диктанти, елементи гри на дитячих музичних інструментах, фізкультхвилинки тощо.

Схема запису практикантом позакласного музично-виховного заходу

1-а сторінка (титульна):

Конспект (сценарій) позакласного музично-виховного заходу в _____
класі (класах), проведеного студентом _____

Дата проведення:

Оцінка за проведення:

Підпис керівника практики

2-а сторінка

Вид та тема заходу.

Обладнання.

На наступних сторінках записується хід роботи (конспект чи сценарій), де вказується і музичний матеріал, використаний при проведенні музично-виховного заходу.

Схема аналізу уроку музики в ЗЗСО

Дата

Клас

Тема чверті

Тема уроку

Мета уроку

Прізвище, ініціали студента

Підготовка класу та учнів до уроку (аналіз організаційного моменту):

- санітарно-гігієнічний стан класу,
- готовність учнів до уроку (підручники, зошити з музики),
- причини запізнення (якщо спостерігалися),
- дисципліна на уроці (зразкова, добра, погана).

Загальна підготовка студента до уроку:

- структура уроку та його організація,
- зміст уроку та методика його проведення,
- якість та рівень підготовки студента за предметами (спеціальність, вокал, диригування, муз. література),
- мова студента (грамотна, багата, чиста, багатослівна, лаконічна, дохідлива),
- підготовка до уроку наочного та дидактичного матеріалу, ТЗН.

Методика проведення уроку:

- використання різноманітних методів і прийомів, систем навчання,
- методика використання наочності, дидактичного матеріалу, уміння використовувати ТЗН,
- активізація уваги школярів під час слухання музики,
- розвиток творчих здібностей учнів в процесі хорового співу,

- тон подання матеріалу, його емоційність,
- методи та прийоми стимулювання музичної діяльності (метод емоційного впливу, ефект подиву, створення ситуації успіху, ігрові елементи уроку, проблемно-пошукові ситуації, методи розвитку мислення (порівняння та аналізу, узагальнення тощо), наявність ілюстративного матеріалу),
- індивідуальна робота з учнями на уроці,
- взаємозв'язок усіх елементів уроку, – виховна робота на уроці.

Підсумок уроку:

- досягнення мети уроку,
- якість знань, умінь, навичок учнів, їх активність на уроці,
- правильність оцінювання учнів,
- обґрунтованість домашнього завдання,
- висновки.

Схема аналізу позакласного музично-виховного заходу у закладі загальної середньої освіти

1. Вид та тема музично-виховного заходу (музичної бесіди, лекції, диспуту, концерту, свята та ін.).
2. Мета музично-виховного заходу.
3. Відповідність віковим особливостям учнів, рівню їх музичної підготовки.
4. Підготовленість студента і учнів до проведення позакласного заходу
(муз. матеріал, літературна частина, наочність, ТЗН),
5. Методика проведення музично-виховного заходу:
  - відповідність розповіді змісту та характеру музичних творів;
  - зв'язок образів розповіді із засобами музичної виразності;
  - різноманітність використання методів та прийомів роботи;
  - тон викладу – чистота, емоційність, виразність та доступність мови;
  - цікавість сюжету;

- активізація учнів;
- музично-виховна цінність заходу.

6. Роль вчителя музики, класного керівника у підготовці та проведенні заходу.

ВІННИЦЬКИЙ ОБЛАСНИЙ КОМУНАЛЬНИЙ
ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ КОЛЕДЖ

Кафедра теорії та методики музичного виховання

ЗВІТ

про проходження _____
практики

(вид практики)

студента (ки) _____ курсу _____ групи

_____
(прізвище, ім'я, по-батькові студента)

ПМК (підсумковий модульний
контроль)

сума балів	оцінка ECTS	оцінка за національною шкалою

« _____ » _____ 20__ рік

_____
(підпис)

_____
(прізвище, ініціали керівника від ВГПК)

_____
(підпис)

_____
(прізвище, ініціали керівника від бази практики)

практика

проводилася

(вид практики)

(база практики)

З «_____» _____ 20____ р. по «_____» _____ 20____ р.

Адреса, телефон бази практики _____

Директор _____

(прізвище, ім'я, по-батькові)

Керівники практики (вказати прізвище, ім'я, по-батькові, посаду, кафедру):

- від навчального закладу (ВГПК) _____

- від бази практики _____

Завдання практики: _____

Звітна документація _____

Індивідуальний план роботи та облік успішності студента

№	Дата	Зміст роботи	Оцінка та підпис керівника практики
1.			
2.			
...			
n.			

Керівник практики від ВГПК _____ (підпис)

Керівник практики від бази практики _____ (підпис)

3-4 стор.

Звіт

про проходження _____ практики
в _____

(вказати базу практики)

з « ____ » _____ ПО « ____ » _____ 20 ____ р.

_____ 20 ____ р.
(дата)

_____
підпис студента)

_____ 20 ____ р.
(дата)

_____
(підпис керівника практики від ВГПК)

1 стор.

Пропозиції та зауваження щодо організації та проведення практики _____

_____ 20 ____ р.
(дата)

_____
(підпис студента)

1 стор.

Відгук

на _____
(прізвище, ім'я, по-батькові студента-практиканта)

про проходження _____ практики

_____ 20____ р.
(дата)

(підпис
)

(прізвище, ініціали керівника від бази практики)

1 стор.

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного контролю

№	Вид діяльності	Максимальна к-ть рейтингових балів	Рейтингові бали студента
1.			
...			
n.			
Підсумковий рейтинговий бал		100	
Керівник практики від навчального закладу (ВГПК)		Прізвище, ініціали	Підпис

Порядок переведення рейтингових показників успішності у європейські оцінки ECTS

оцінка ECTS	Оцінка за шкалою університету (бали)	Оцінка за національною шкалою
A	90-100	відмінно
B	82-89	добре
C	75-81	добре
D	64-74	задовільно
E	60-63	задовільно
FX	35-59	незадовільно
F	1-34	незадовільно

ВІННИЦЬКИЙ ОБЛАСНИЙ КОМУНАЛЬНИЙ
ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ КОЛЕДЖ

Кафедра теорії та методики музичного виховання

Конспект відкритого уроку музичного мистецтва в _____ класі ЗЗСО
№ _____, проведеного під час переддипломної
педагогічної практики студентом (кою)
_____ курсу _____ групи,
спеціальності 014 Середня освіта (музичне мистецтво)

(П.І.Б. в орудному відмінку)

Дата проведення «__» _____ 20__ р.

Оцінка за проведення: _____
(за нац. шкалою)

Підписи присутніх _____

_____

_____

На наступних сторінках пишеться повний конспект уроку музичного мистецтва
(див. схеми їх планування)

ВІННИЦЬКИЙ ОБЛАСНИЙ КОМУНАЛЬНИЙ
ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ КОЛЕДЖ

Кафедра теорії та методики музичного виховання

Сценарій чи конспект позакласного музично-виховного заходу

(вид та тема)

в _____ класі ЗЗСО № _____, проведеного під час
переддипломної педагогічної практики студентом (кою)
_____ курсу _____ групи,
спеціальності Середня освіта (музичне мистецтво)

(П.І.Б. в орудному відмінку)

Дата проведення «___» _____ 20___ р.

Оцінка за проведення: _____
(за нац. шкалою)

Підписи присутніх _____

_____
_____

На наступних сторінках пишеться конспект (сценарій) музично-виховного заходу (див. схеми їх планування)

Характеристика

студента (ки) _____ курсу, _____ групи,
спеціальності 014 Середня освіта (музичне мистецтво)

Вінницького обласного комунального
гуманітарно-педагогічного коледжу

_____
(П.І.Б. у родовому відмінку)

який (яка) з _____ по _____ 20__ р.

проходив (ла) переддипломну педагогічну практику

в ЗЗСО № _____ м. Вінниці

(Далі йде аналіз виконаної практикантом музично-виховної роботи, характеристика методичної підготовки студента, його розумових, організаторський, музично-педагогічних здібностей, особистісних рис характеру тощо).

Рекомендована оцінка за практику: «_____» _____

Вчитель музичного мистецтва _____

(підпис)

_____ (прізвище, ініціали)

Директор ЗЗСО № _____

_____ (підпис)

_____ (прізвище, ініціали)

14. Рекомендована література

Базова

1. Алексюк М. М. Педагогіка вищої школи. К.: ІСДО, 1993.
2. Галузинський В. М., Євтух М. Б. Педагогіка: теорія та історія. К., 1994.
3. Печерська Е.П. Уроки музики в початкових класах: Навч. посібник. К.: Либідь, 2001.
4. Педагогіка / За ред. М. Д. Ярмаченка. К.: Вища школа, 1991.
5. Практикум з педагогіки / Під ред. О. А. Дубасенюк, А. В. Іванченка. К.: ІСДО, 1996.
6. Програма з «Музики» 1-4 класи. К.: ІСДО, 1996.
7. Програма з «Музики» 5-8 класи. К.: Освіта, 1993. 97с.
8. Раввінов О. Г. Методика хорового співу в школі. К., 1971.
9. Ростовський О.Я. Керівництво процесом сприймання музики школярами. Методичні рекомендації. К., 1990.
10. Ростовський О.Я. Методика викладання музики в початковій школі.: Навч.-метод. посібник. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2001. 272с.
11. Ростовський О.Я. Методика викладання музики в основній школі.: Навч.-метод. посібник. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2001. 272с.
12. Сухомлинський В.О. Серце віддаю дітям. К., 1978.
13. Хлебнікова Л. О. Навчання музики у школі за системою Д. Б. Кабалевського. К., 1986.
14. Фіцула М. М. Педагогіка. Тернопіль: Навчальна книга. 1997. 189 с.

Допоміжна

1. Алексюк А. М. Загальні методи навчання в школі. К., 1973.
2. Бегей В. М. Управління загальноосвітньою школою на демократичних засадах. Львів: Наука, 1995.
3. Ващенко Г. П. Виховний ідеал. Полтава, 1992.
4. Державні стандарти загальної середньої освіти в Україні. К.: ІСДО, 1997.

5. Концепція середньої загальноосвітньої школи України. К.: ІСДО, 1990.
6. Концепція позакласної виховної роботи в загальноосвітній школі. К., 1991.
7. Концепція безперервної системи національного виховання. К.: Вища школа, 1994.
8. Концепція школи нової генерації – української національної школи – родини. К.: ІСДО, 1994.
9. Коротяєв Б. І. Методи навчально-пізнавальної діяльності учнів. К.: Освіта, 1991.
10. Кузь В. Г., Руденко Ю. Д., Сергійчук З. О. Основи національного виховання. Умань: Освіта, 1991.
11. Матюша І. К. Гуманізація виховання і навчання в загальноосвітній школі. К.: Освіта, 1995.
12. Оніщук В. О. Структура і методика уроку в школі. К.: Освіта, 1978.
13. Педагогічний пошук. К., 1989.
14. Підласий Г. П. Як готувати ефективний урок. К.: Освіта, 1989.
15. Стельмахович М. Г. Теорія і практика українського національного виховання. Івано-Франківськ, 1996.
16. Сухомлинський В. О. Як виховати справжню людину. Київ, 1977.
17. Українська система національного виховання. К.: Освіта. 1991.
18. Фіцула М. М. Педагогічні проблеми перевиховання учнів. К.: ІСДО, 1991.
19. Шевченко Г. П. Естетичне виховання школярів. К.: Освіта, 1989.
20. Яремчук В. Д. Національні проблеми загальноосвітньої школи України: історія та сучасність. К.: Освіта, 1993.

Інформаційні ресурси

1. Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського. URL: <https://dnpb.gov>.
2. Інститут модернізації змісту освіти. URL: <https://lib.imzo.gov.ua>.

3. Концепція «Нова українська школа». URL: <https://osvita.ua/doc/files/news/520/52062/new-school.pdf>.
4. Наказ Про затвердження Концепції національно-патріотичного виховання дітей і молоді, Заходів щодо реалізації Концепції національнопатріотичного виховання дітей і молоді та методичних рекомендацій щодо національно-патріотичного виховання у загальноосвітніх навчальних закладах від 29.07.2019 URL: <http://osvita.ua/legislation/other/5397/>.
5. Наукова бібліотека ДВНЗ «Ужгородський національний університет». URL: <http://www.lib.uzhnu.edu.ua/>
6. Національна бібліотека України ім. В.І.Вернадського URL: <http://www.nbuv.gov.ua>
7. Основні орієнтири виховання учнів 1–11-х класів загальноосвітніх навчальних закладів України. URL: http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/24565/.
8. Про Національну програму виховання дітей та учнівської молоді в Україні <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v6-98601-04>
9. Сайт МОН України. URL: www.mon.gov.ua
10. Словник-хрестоматія педагогічних понять. Загальні основи педагогіки, теорія виховання, дидактика, школознавство. URL: <https://ukrreferat.com/chapters/pedagogika/slovnikhrestomatiyapedagogichni-h-ponyat-zagalni-osnovi-pedagogiki-teoriya-vihovannyadidaktikashkoloznavstvo.htm>